

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Dagmar Nygrínové a soudců JUDr. Petra Průchy a Mgr. Evy Kyselé v právní věci žalobkyně: **L. V.**, zast. Mgr. Alenou Kružíkovou, advokátkou, se sídlem v Brně, Příkop 2a, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Praha 7, Nad Štolou 3, poštovní schránka 21/OAM, o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 16. 9. 2004, č. j. 55 Az 771/2003 – 28,

t a k t o :

- I.** Kasační stížnost **se zamítá.**
- II.** Žádnému z účastníků **se nepřiznává** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III.** Odměna zástupkyně stěžovatelky Mgr. Aleny Kružíkové, advokátky se sídlem v Brně, Příkop 2a, **se stanoví** ve výši 1075 Kč a bude jí vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 30-ti dnů od právní moci tohoto rozsudku.

O d ů v o d n ě n í :

V záhlaví označeným rozsudkem Krajského soudu v Brně byla zamítnuta žaloba žalobkyně proti rozhodnutí žalovaného ze dne 17. 7. 2003 č.j. OAM-914/VL-07-ZA04-2002, jímž bylo rozhodnuto, že se žalobkyni azyl podle § 12, § 13 odst. 1, 2 a § 14 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky (dále jen zákon o azylu), neuděluje a na cizince se podle § 91 téhož zákona nevztahuje překážka vycestování. Odůvodnění obsahuje se zřetelem k souzené věci tyto podstatné skutečnosti: Žalovaný se dle názoru soudu správně v průběhu správního řízení při zjišťování skutkového stavu věci zaměřil na otázku, zda žalobkyni hrozilo pronásledování a z jakých důvodů. Z jejich tvrzení o potížích kvůli své národnosti vyplynul dostatek podkladů pro závěr,

že v jejím případě nejsou dány důvody pro udělení azylu podle § 12 zákona o azylu. Neshledal ani nedostatky v hodnocení důkazů žalovaným. Rovněž námitku, že žalobkyni nebyla dána možnost navrhnout důkazy či jejich doplnění, shledal soud neopodstatněnou, neboť podle obsahu správního spisu se seznámila se všemi podklady pro rozhodnutí, nežádala jejich doplnění a na ústním jednání netrvala. Krajský soud konstatoval, že správní orgán je v řízení o udělení azylu povinen zjišťovat rozhodné skutečnosti především z výpovědi žadatelky a tyto pak porovnávat se zprávami o zemi původu. Ze správního spisu však vyplývá, že žalobkyně neuvedla žádné skutečnosti, které by naznačovaly splnění podmínek pro udělení azylu. Závěry, které žalovaný z provedeného dokazování vyvodil, nejsou s provedenými důkazy v logickém rozporu. Krajský soud dodal, že pro udělení azylu je nezbytné prokázat, že obavy žadatele pramení z reálně probíhající perzekuce osob jeho přesvědčení a tento stav je primární pohnutkou odchodu z vlasti a podání žádosti o ochranu v jiné zemi.

Ve včasné kasační stížnosti žalobkyně (dále též jen „stěžovatelka“) napadla tento rozsudek pro nezákonnost spočívající v nesprávném právním posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení [§ 103 odst. 1 písm. a) zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, dále jen „s. ř. s.“]. Namítala, že soud vyložil podmínky pro udělení azylu stanovené v zákoně o azylu chybně. Dle jejího mínění je nutno ustanovení § 12 zákona o azylu interpretovat v souvislosti s ustanovením § 2 odst. 5 téhož zákona. Z judikatury plyne, že nositeli pronásledování nemusí být nutně přímo složky státní moci, ale za určitých podmínek i soukromé osoby, skupiny osob či nelegální struktury. Závěr soudu, že musí být prokázáno, že původ obav subjektu usilujícího o poskytnutí ochrany formou azylu spočívá v perzekuci ze strany státu, nekoresponduje dle jejího názoru se zákonnou charakteristikou pojmu pronásledování ani s výkladem judikatury. Upozornila, že čl. 65 Příručky k postupům a kritériím pro určování právního postavení uprchlíků vydané Úřadem Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky v Ženevě roku 1992 (dále jen „Příručka“) říká, že pronásledování se za normálních okolností týká kroků, které podnikají úřady nějaké země. Může však vycházet také od některých složek obyvatelstva, které nerespektují normy stanovené v zákonech dotyčné země. Tam, kde místní obyvatelstvo páchá závažné diskriminační či jinak postihující činy, mohou být tyto považovány za pronásledování, pokud je úřady vědomě tolerují nebo odmítají, či jsou neschopné zajistit účinnou ochranu. Nesouhlasila také se závěrem soudu, že by ochrana formou azylu měla být poskytována pouze občanu prchajícímu ze své vlasti (žadatelem však může být i osoba bez státní příslušnosti) před výkonem státní moci, jenž se sám stal obětí bezpráví. Dle čl. 43 Příručky může být strach žadatele o azyl u pronásledování odůvodněn i tím, co se stalo jeho přátelům a příbuzným, i dalším členům jeho národnosti. To může ukazovat na opodstatněnost obav, že dříve nebo později se sám stane obětí pronásledování. Soud chybně interpretoval pojem pronásledování, což mohlo vést k nesprávnému posouzení závěrů správního orgánu ohledně otázky, zda jí uváděné skutečnosti mohou svědčit o tom, že obavy z pronásledování ve smyslu § 2 odst. 5 zákona o azylu jsou odůvodněné. Navrhla zrušení rozsudku krajského soudu a vrácení věci tomuto soudu k dalšímu řízení. Současně požádala o přiznání odkladného účinku kasační stížnosti.

Žalovaný ve vyjádření ke kasační stížnosti zopakoval podstatné důvody svého rozhodnutí se zřetelem k námitkám obsaženým v kasační stížnosti a odkázal na obsah správního spisu. Své rozhodnutí i rozsudek soudu považuje za vydané v souladu se zákonem, proto navrhl zamítnutí kasační stížnosti a neshledal důvody pro vyhovění návrhu na přiznání odkladného účinku.

Nejvyšší správní soud napadený rozsudek krajského soudu přezkoumal v souladu s § 109 odst. 2 a 3 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“), vázán rozsahem a důvody, které stěžovatelka uplatnila ve své kasační stížnosti. Neshledal přitom vady, k nimž by podle § 109 odst. 3 s. ř. s. musel přihlídnout z úřední povinnosti.

Kasační stížnost není důvodná.

Podle stěžovatelky je napadené rozhodnutí soudu nezákonné proto, že soud v předcházejícím řízení nesprávně posoudil právní otázku, zda jí uváděné skutečnosti odůvodňují udělení azylu podle § 12 zákona o azylu (z věcného odůvodnění je zřejmé, že půjde pouze o jeho písmeno b). Nesprávně vyložil toto ustanovení, jakož i ustanovení § 2 odst. 5 téhož zákona. Z obsahu soudního spisu je zřejmé, že stěžovatelka omezila množství výtek proti napadenému rozhodnutí správního orgánu vznesených v žalobě pouze na tuto jedinou. Nelze přehlédnout, že žalobní bod mířící na porušení § 12 zákona o azylu byl v žalobě formulován toliko obecně a ani v doplnění žaloby, kde stěžovatelka podrobně rozvedla své výtky ohledně tvrzeného porušení několika ustanovení správního řádu, v tomto směru nic nedodala. Žalobkyně sice precizovala tvrzení ohledně procesních pochybení žalovaného správního orgánu, zejména v otázce zjišťování skutkového stavu věci jako podkladu pro právní posouzení její žádosti o azyl, avšak se samotnou právní úvahou žalovaného, již byla na zjištěný skutkový základ aplikována konkrétní právní norma (§ 12 zákona o azylu) nepolemizovala. Na tuto otázku se zaměřila poprvé až v kasační stížnosti.

Ze správního spisu bylo zjištěno, že stěžovatelka je státní občankou Uzbekistánu, hlásí se ke korejské národnosti, resp. etnické příslušnosti, hovoří rusky a vyznává křesťanství, konkrétně pravoslaví. Následující podstatné skutečnosti pocházejí výhradně ze sdělení samotné žadatelky. Svou vlast, kde převládá islám, se rozhodla opustit na konci ledna 2002 primárně kvůli potížím s tamními obyvateli, kterým vadí, že je pokřtěná a mluví rusky, je běžné, že po ní na ulici mohou házet kameny a podobně. Pokud by ji zbili, nemůže se ani obrátit na milici, kde slouží samí Uzbekové, kteří by sice oznámení přijali, ale nakonec by ničeho nedosáhla. V září roku 2001 po ní soused proto, že je křesťanka a mluví rusky, hodil kamenem, způsobil jí zranění na hlavě, se kterým se léčila v nemocnici. Oznámila událost milici, ale bezvýsledně, protože tam pracoval viníkův příbuzný. Má za to, že se něco podobného nebo i závažnějšího může kdykoli opakovat. Později uvedla, že se věc dostala k soudu, ale líčení neproběhlo, protože se viník nedostavoval. Vyhrožoval jí zabitím proto, že se obrátila na soud, ale po jeho zahájení zmizel a už ho nikdy neviděla. Jejich rodině (žije s matkou a sourozenci) rozbil někdo okno a „kde mohli, tam do nich strčili“. Tyto ústrky označila za maličkosti. Na ulici ji lidé uráželi pro její víru, ale nikdo jí nebránil chodit do kostela. Také ji nezaměstnali v kadeřnictví, protože nemluví dobře uzbecky a nemohla by proto komunikovat s klienty. Jinde hledat práci nezkoušela. V případě návratu se obává člověka, který ji zranil, popřípadě i ohrožení života ze strany kohokoli jiného. Její matka, která je rovněž Ruska, podobné potíže nikdy neměla.

Žalovaný správní orgán své rozhodnutí, pokud jde o posouzení důvodů pro udělení azylu podle § 12 zákona o azylu, postavil na závěru, že problémy, kterým byla stěžovatelka v Uzbekistánu vystavena, nedosahovaly takového charakteru, intenzity či opakovanosti, aby mohla pociťovat odůvodněný strach z pronásledování ze strany státních orgánů pro některý z důvodů uvedených v § 12 zákona o azylu. Potíže, které kompetentním orgánům oznámila, se tyto snažily řešit, a logicky nemohly zakročit na její obranu v záležitostech, o nichž je neinformovala (např. vyhrožování), ačkoli se mohla domnívat, že zasáhli-li poprvé

a věc se dostala až k nezávislému soudu, udělají totéž znovu. Tomu, že její potíže nejsou opravdové nasvědčuje i to, že její matka žádné problémy v tomto směru nemá. Žalovaný vyložil rovněž kritéria, kdy by se o pronásledování ve smyslu azylového zákona jednalo.

Nejvyšší správní soud předesílá, že jeho úkolem v tomto řízení není znovu posuzovat, zda měl být stěžovatelce azyl udělen, ale toliko přezkoumat, zda předchozí řízení naplňuje důvody vymezené v § 103 odst. 1 s. ř. s. specifikované stěžovatelkou.

Nesprávné posouzení právní otázky spočívá buď v tom, že na správně zjištěný skutkový stav je aplikován nesprávný právní předpis (ustanovení), nebo je sice aplikován správný právní předpis, ale je nesprávně vyložen.

Dle § 12 zákona o azylu se cizinci azyl udělí, bude-li v řízení o udělení azylu zjištěno, že je pronásledován za uplatňování politických práv a svobod [písm. a)], nebo má odůvodněný strach z pronásledování z důvodů rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů ve státě, jehož občanství má nebo v případě, že je osobou bez státního občanství, ve státě jeho posledního trvalého bydliště [písm. b)]. Za pronásledování se pak ve smyslu ustanovení § 2 odst. 5 zákona o azylu považuje ohrožení života nebo svobody, jakož i opatření působící psychický nátlak nebo jiná obdobná jednání, pokud jsou prováděna, podporována či trpěna úřady ve státě, jehož je cizinec státním občanem, nebo státu jeho posledního trvalého bydliště v případě osoby bez státního občanství nebo pokud tento stát není schopen odpovídajícím způsobem zajistit ochranu před takovým jednáním.

Stěžovatelka v podané kasační stížnosti citovala množství judikatury, avšak bez konkrétního vztažení tezí zde uvedených k jejímu osobnímu příběhu. Nejvyšší správní soud se ztotožňuje s prezentovanými právními názory v otázce, kdo může být nositelem pronásledování. Měla-li tím stěžovatelka namysli, že zranění způsobené sousedem, útrky a nadávky lidí na ulici, rozbití okna v bytě a nepřijetí do zaměstnání v jednom případě, lze posoudit jako závažné diskriminační či jinak postihující činy, jež mohou být považovány za pronásledování, Nejvyšší správní soud tomu přisvědčit nemůže. Je tomu tak proto, že skutek nejzávažnější – útok souseda s následkem na zdraví stěžovatelky, byl po oznámení vyšetřován a předložen k soudu. Ten pak sice (do doby odjezdu ze země) nedosáhl výsledku, který by byl pro stěžovatelku satisfakcí, avšak z ničeho se nenaznačuje, že by státní moc chování souseda tolerovala, či je dokonce podporovala a že by příčinou byla její národnost či jazyk, jakým mluví. Nejvyšší správní soud se přiklání k názoru vyjádřeném v odůvodnění rozhodnutí žalovaného, že nedostavování se obžalovaného k soudu představuje průtahy řízení běžné i v jiných zemích a měla-li stěžovatelka sama pocit, že nečinnost soudu nějak souvisí s její osobou, mohla a měla si stěžovat. Ostatní negativní projevy motivované patrně nevraživostí vůči stěžovatelčině vyznání a jazyku, které jsou v Uzbekistánu menšinové, nelze považovat za natolik závažné a trvalé, aby je bylo možno kvalifikovat jako skutečné pronásledování, jak je definuje § 2 odst. 5 zákona o azylu citovaný výše, budící u stěžovatelky odůvodněný strach (o život, zdraví atd.).

Podobně lze přisvědčit i tvrzení stěžovatelky v kasační stížnosti, že žadatel o azyl nemusí být sám obětí bezpráví a udělení azylu může odůvodnit také to, co se stalo jeho příbuzným či dalším příslušníkům jeho národnosti. Jde však opět o pouhou proklamaci interpretačního pravidla k zákonným důvodům pro udělení azylu bez byt' jen nastínění, jak se vztahuje k jejímu případu. Z jejích výpovědí v průběhu správního řízení se nepodává, že by se v její rodině nebo okolí vyskytl konkrétní závažný problém ve smyslu útisku

pro odlišné náboženství nebo jazyk. Tvrzení stěžovatelky byla pouze povšechná v tom smyslu, že podobné potíže jako ona mají v Uzbekistánu všechny rusky mluvící ženy, ale muži ne, protože si dokáží s tím poradit. Navíc sama sdělila, že její matka žádné potíže v tomto směru nemá.

Situace stěžovatelky tak, jak ji sama správnímu orgánu rozhodujícímu o udělení azylu vylíčila, na odůvodněný strach z pronásledování z důvodů jazykových a náboženských neukazuje. Nejvyšší správní soud je toho názoru, že s ohledem na to, jak vágní byla formulace žalobního bodu v žalobě, omezující se pouze na tvrzení, že má za to, že splňuje podmínky pro udělení azylu podle § 12 zákona o azylu, nelze krajskému soudu vytýkat nesprávnou interpretaci ustanovení § 12 a § 2 odst. 5 zákona o azylu. Z odůvodnění jeho rozsudku je patrné, že svou pozornost koncentroval na řádně formulované žalobní body a jeho obecné vyjádření shodného pohledu na otázku naplnění podmínek stanovených v § 12 zákona o azylu, k jakému dospěl žalovaný, zcela postačuje. I Nejvyšší správní soud shledal, že tvrzení stěžovatelky v řízení o udělení azylu neobsahovala skutečnosti podřaditelné pod některé z ustanovení umožňující azyl udělit. Závěr krajského soudu, že žalovaný nepochybil, pokud stěžovatelce azyl neudělil, a jeho rozhodnutí bylo vydáno v souladu se zákonem, je správný.

Z toho, co bylo právě uvedeno, je zřejmé, že krajský soud při přezkoumání žalobou napadeného rozhodnutí posuzoval jeho soulad s právními předpisy v mezích uplatněných žalobních bodů. Závěr, k němuž dospěl, je dle přesvědčení Nejvyššího správního soudu v souladu se zákonem. Žalovaný správní orgán i krajský soud vyšly ze skutkového základu pocházejícího v rozhodující míře od samotné stěžovatelky, aplikovaly správná ustanovení zákona o azylu a bezchybně je i vyložily. Jelikož výtka uplatněná v kasační stížnosti nebyla shledána důvodnou, Nejvyšší správní soud kasační stížnost podle § 110 odst. 1 s. ř. s. zamítl.

Nejvyšší správní soud rovněž vážil nezbytnost rozhodnutí o žádosti o přiznání odkladného účinku kasační stížnosti. Dospěl k závěru, že o ní není třeba rozhodovat tam, kde se o kasační stížnosti rozhoduje přednostně. Navíc je žadatelka chráněna před důsledky rozsudku krajského soudu režimem pobytu za účelem strpění podle § 78b odst. 1, 2 zákona o azylu (cizinec má nárok na udělení víza za účelem strpění pobytu, mj. pokud žádost doloží dokladem o podání kasační stížnosti proti rozhodnutí soudu o žalobě proti rozhodnutí ministerstva ve věci azylu a návrhu na přiznání odkladného účinku – takové vízum opravňuje cizince k pobytu na území po dobu platnosti víza, která je 365 dnů; na žádost cizince odbor cizinecké a pohraniční policie platnost víza prodlouží, a to i opakovaně) – ze zákona platnost uvedeného víza zaniká právní mocí rozhodnutí o kasační stížnosti. Pozitivní rozhodnutí o žádosti o odkladný účinek by tedy nemělo z hlediska ochrany stěžovatelky žádný význam, negativní by před rozhodnutím o kasační stížnosti bránilo řádnému soudnímu řízení. Při rozhodnutí o kasační stížnosti pak je rozhodnutí o odkladném účinku nadbytečné, neboť obecně může přiznání odkladného účinku kasační stížnosti přinést ochranu jen do doby rozhodnutí o této stížnosti.

O náhradě nákladů řízení rozhodl Nejvyšší správní soud v souladu s ustanovením § 60 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatelka ve věci neměla úspěch, a proto nemá právo na náhradu nákladů řízení, které jí vznikly. Žalovanému správnímu orgánu, kterému by jinak jakožto úspěšnému účastníku řízení právo na náhradu nákladů řízení příslušelo, náklady v řízení o kasační stížnosti v míře přesahující rámec jeho úřední činnosti nevznikly.

Zástupkyni stěžovatelky, která byla ustanovena soudem pro řízení o kasační stížnosti, náleží odměna za jeden úkon právní služby ve výši 1000 Kč, a to za přípravu a převzetí zastoupení [§ 11 odst. 1 písm. b) ve spojení s ustanovením § 9 odst. 3 písm. f) vyhlášky č. 177/1996 Sb.], k němuž náleží náhrada hotových výdajů ve výši 75 Kč (§ 13 odst. 3 téže vyhlášky). Odměna jí bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu, neboť jde o zastupování v řízení o kasační stížnosti.

P o u ě n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 29. listopadu 2005

JUDr. Dagmar Nygrínová
předsedkyně senátu